

QUẢN LÝ GIÁO DỤC Y ĐỨC CHO SINH VIÊN NGÀNH ĐIỀU DƯỠNG TRƯỜNG CAO ĐẲNG Y TẾ THEO TIẾP CẬN CDIO

Lê Thị Thu Trang¹

Tóm tắt. Điều dưỡng đã trở thành một ngành học với nhiều cấp trình độ, từ trung cấp lên cao đẳng, đại học điều dưỡng và thạc sỹ điều dưỡng. Tính chuyên nghiệp và đạo đức nghề nghiệp là nền tảng của nghề điều dưỡng. Tiếp cận CDIO (Conceive - Design - Implement - Operate, có nghĩa là: hình thành ý tưởng, thiết kế ý tưởng, thực hiện và vận hành) trong quản lý giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng là một hướng nghiên cứu hướng tới chất lượng giáo dục chính là hình thành năng lực chuyên môn và hướng tới đáp ứng chuẩn năng lực điều dưỡng viên và chuẩn đạo đức nghề điều dưỡng theo quy định và yêu cầu đặt ra cho thị trường nhân lực ngành y tế nói chung và thị trường lao động hiện nay.

Từ khóa: Y đức, Giáo dục y đức, Quản lý giáo dục y đức theo tiếp cận CDIO.

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế việc giáo dục đạo đức nói chung và giáo dục y đức cho những người làm trong ngành y tế nói riêng là hết sức cần thiết. Nghề Y nói chung, nghề điều dưỡng nói riêng được phân biệt với các nghề khác bởi nghĩa vụ đạo đức nghề nghiệp mang tính đặc thù, đó là: chăm sóc, điều trị, cứu người, làm giảm nhẹ sự đau đớn của con người do bệnh tật và do các can thiệp y tế. Để hoàn thành nghĩa vụ nghề nghiệp đối với sự ủy thác của xã hội điều dưỡng viên phải vừa giỏi chuyên môn và vừa phải có đạo đức nghề nghiệp. Tính chuyên nghiệp và đạo đức nghề nghiệp là nền tảng của nghề điều dưỡng. Điều dưỡng đã trở thành một ngành học với nhiều cấp trình độ, từ trung cấp lên cao đẳng, đại học điều dưỡng và thạc sỹ điều dưỡng. Hiện nay, phần lớn sinh viên ngành điều dưỡng hệ cao đẳng đang là nhu cầu đặt hàng rất lớn của các cơ sở y tế trong và ngoài công lập; và thị trường lao động trong các cơ sở khách sạn, khu nghỉ dưỡng cũng không chỉ tạo cơ hội việc làm cho sinh viên ngành điều dưỡng sau khi ra trường mà còn tạo ra các áp lực cho người học phải ý thức tăng dần năng lực chuyên môn và đáp ứng các chuẩn mực y đức để hành nghề. Trong thực tế công tác giáo dục y đức và quản lý giáo dục y đức cho sinh viên ở các Trường Cao đẳng Y tế nói chung vẫn còn nhiều bất cập và hiệu quả chưa cao vẫn còn những hạn chế trong công tác quản lý hoạt động giáo dục y đức. Các nhà trường chú trọng nhiều đến việc trang bị kiến thức chuyên môn mà xem nhẹ đến giáo dục y đức (đạo đức y học) và thực hành chuẩn mực đạo đức y học cho sinh viên. Vấn đề phát triển đội ngũ giảng dạy còn nhiều bất cập; thiếu đội ngũ giảng viên và thiếu chuyên gia đầu ngành về Điều dưỡng nên phải sử dụng tới gần 70%

Ngày nhận bài: 17/12/2019. Ngày nhận đăng: 12/01/2020.

¹Trường Cao đẳng Y tế Hà Đông; e-mail: thutrang.cdyhd@gmail.com.

đội ngũ giảng viên giảng dạy Điều dưỡng là bác sĩ; khoa học Điều dưỡng chưa phát triển kịp với những tiến bộ của Điều dưỡng thế giới trong đào tạo Điều dưỡng; người điều dưỡng chưa được đào tạo để thực hiện thiên chức chăm sóc mang tính chủ động và chuyên nghiệp; nguồn nhân lực điều dưỡng mất cân đối về cơ cấu dẫn đến sử dụng chưa phân biệt rõ trình độ đào tạo, kỹ năng, kỹ xảo; vị thế và hình ảnh người điều dưỡng trong xã hội tuy đã có thay đổi nhưng chưa được định hình rõ ràng thậm chí sử dụng giảng viên còn chưa đạt chuẩn hoặc chưa được trang bị nhiều về kiến thức giáo dục y đức, thiếu kiến thức phục vụ dịch vụ cộng đồng, thiếu hiểu biết văn hóa, xã hội và pháp luật trong ngành y... Chương trình giảng dạy y đức và phương thức đào tạo còn mờ nhạt thiếu kiến thức trải nghiệm thực tiễn, thiếu thời lượng học tập và sử dụng y đức lâm sàng trong các cơ sở thực tập y tế. Nguyên nhân của những bất cập này phần lớn do quan điểm nhận thức của đội ngũ quản lý của các trường cao đẳng y tế về giáo dục y đức cho sinh viên vẫn còn chung chung; chưa tiếp cận nhiều theo các mô hình quản lý chất lượng và quản lý đào tạo CIDO theo năng lực thực hiện và dựa trên chuẩn đầu ra thì mới đáp ứng được chất lượng nhân lực điều dưỡng cho Ngành theo chuẩn nghề nghiệp trong nước và khu vực. Mặt khác, cần phải có những giải pháp cấp thiết để nâng cao chất lượng giáo dục y đức cho sinh viên ngành y nói chung và sinh viên ngành điều dưỡng nói riêng.

2. Y đức và giáo dục y đức cho sinh viên

Y đức

Y đức hay còn gọi là đạo đức y học (Medical ethics) là một hệ thống các nguyên tắc hay luân lý đạo đức, trong đó áp dụng các giá trị và các phán quyết dành cho việc thực hành y học. Y đức là một môn học thực tế và là một nhánh của triết học đạo đức. Y đức là những chuẩn mực mà những người cán bộ y tế phải tuân thủ khi thực hành nghề nghiệp.

Y đức bao gồm những quy tắc có tính đặc thù nghề nghiệp và bao gồm những quy định về luật pháp trong thực hành nghề nghiệp. Do vậy phạm trù y đức vừa mang những thuộc tính chung cho tất cả những người hành nghề y trên thế giới, vừa có những quy định riêng phụ thuộc luật pháp của từng quốc gia.

Giáo dục y đức

Giáo dục y đức là tác động có mục đích, có hệ thống của nhà giáo đến người học (sinh viên) thông qua những hình thức giáo dục nhất định nhằm hình thành cho người học những phẩm chất đạo đức phù hợp với yêu cầu xã hội và tiêu chuẩn đạo đức của người làm công tác y tế.

Chủ thể giáo dục y đức cho người làm công tác y tế được thực hiện thông qua chủ trương, chính sách và các chuẩn mực về y đức thông qua quản lý ngành y tế. Các trường đào tạo ngành y và các cơ sở y tế, các bệnh viện chính là địa bàn học tập và thực hành của người làm công tác y tế, đồng thời đó chính là nơi mà họ được giáo dục về y đức.

Quản lý giáo dục y đức cho sinh viên

Quản lý giáo dục y đức được hiểu là một hệ thống những tác động có chủ đích của chủ thể quản lý (Ban Giám hiệu và các cấp quản lý trong trường) đến đối tượng quản lý (hoạt động giáo dục y đức của nhà trường) nhằm đạt được mục tiêu nâng cao đạo đức nghề y và góp phần nâng cao chất lượng nhân lực ngành y tế.

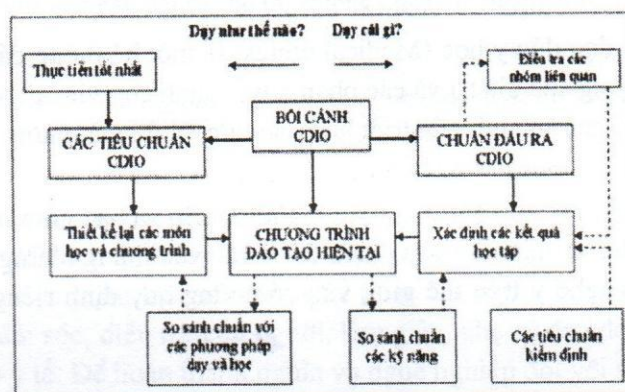
3. Tiếp cận CDIO trong quản lý giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng trường cao đẳng y tế

Thiết kế xây dựng mục tiêu giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng được thể hiện dưới dạng chuẩn đầu ra, thực hiện ở cấp chương trình đào tạo và cấp môn học theo một cấu trúc thống nhất để đảm bảo rằng người tốt nghiệp sẽ đáp ứng được nó sau từng môn học và khi kết thúc chương trình đào tạo. Chuẩn đầu ra cấp chương trình đào tạo y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng sẽ được cấu trúc thành khung 4 cấp độ theo đề cương CDIO

Quản lý chương trình giáo dục y đức cho sinh viên theo tiếp cận CDIO

Bước 1: Công việc đầu tiên trong thiết kế chương trình đào tạo là xây dựng được một danh sách các năng lực mà sinh viên tốt nghiệp ngành điều dưỡng cần phải có - gọi là chuẩn đầu ra theo cách tiếp cận CDIO. Từ chuẩn đầu ra xây dựng nên kết quả học tập (learning outcomes) của sinh viên điều dưỡng.

Bước 2: Sau khi có được chuẩn đầu ra của sinh viên ngành điều dưỡng, cần tiến hành xây dựng và cách khung chương trình theo theo cách tiếp cận CDIO trên cơ sở khung chương trình hiện có (hoặc xây dựng một khung chương trình mới) và đổi mới nội dung các môn học.

Sơ đồ 1. Xây dựng và phát triển chương trình đào tạo theo cách tiếp cận CDIO

Bước 3: Sau khi có được khung chương trình, cần xây dựng và phát triển phương pháp học tập và giảng dạy và tạo môi trường học tập thích hợp cho sinh viên ngành điều dưỡng. Phương pháp giảng dạy sử dụng chính là dạy học dự án, dạy học tích hợp, hướng vào năng lực nghề nghiệp, phát triển các năng lực cá nhân, xã hội và giao tiếp. Phương pháp kỹ thuật học tập của sinh viên chính là: Học tập trải nghiệm, Học tập dựa vào vấn đề, Học theo dự án, Dạy học tình huống, Thảo luận. Giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng bằng cách tổ chức người học trải nghiệm thực hành các hoạt động nghề nghiệp trong thực tiễn

Bước 4: Xây dựng cách kiểm tra và đánh giá (kết quả học tập và toàn bộ chương trình giáo dục) theo cách tiếp cận CDIO. Trong quy trình trên, có thể nói cốt lõi của xây dựng và phát triển chương trình đào tạo theo cách tiếp cận CDIO chính là 3 sản phẩm: chuẩn đầu ra, khung chương trình và bộ tiêu chuẩn đánh giá chất lượng giáo dục y đức. Ba sản phẩm này phải được xây dựng và phát triển trong bối cảnh CDIO, nghĩa là trong một môi trường sinh viên được khuyến khích phát triển cả 4 năng lực C - D - I - O.

4. Nội dung quản lý giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng các trường cao đẳng y tế theo tiếp cận CDIO

4.1. Quản lý mục tiêu giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng trường cao đẳng theo tiếp cận CDIO

Quản lý mục tiêu giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng trong các trường cao đẳng theo tiếp cận CDIO chính là thiết kế các cấp độ đạt được về đạo đức nghề điều dưỡng cho sinh viên dựa trên chuẩn đầu ra và chuẩn năng lực nghề nghiệp đáp ứng thị trường lao động.

4.2. Quản lý đào tạo chương trình giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng hệ cao đẳng

- Lập kế hoạch phát triển chương trình giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng hệ cao đẳng của Lãnh đạo nhà trường. Gồm các nội dung như: Phân tích, đánh giá bối cảnh/ nhu cầu đào tạo; Khảo sát/phân tích đặc điểm chuyên ngành điều dưỡng; Xây dựng chuẩn đầu ra, mục tiêu đào tạo và tiêu chí đánh giá y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng; Lập phương án tổ chức phát triển chương trình giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng

- Tổ chức phát triển chương trình giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng hệ cao đẳng của Lãnh đạo nhà trường. Gồm các nội dung như: Xây dựng và tổ chức nhân sự tham gia phát triển chương trình giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng; Tổ chức thiết kế chương trình khung chương trình giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng; Tổ chức biên soạn chương trình chi tiết giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng

- Chỉ đạo phát triển chương trình giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng hệ cao đẳng của Lãnh đạo nhà trường. Gồm các nội dung như: Chỉ đạo thực nghiệm, đánh giá chương trình giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng; Chỉ đạo thẩm định chương trình giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng; Chỉ đạo các điều kiện triển khai chương trình giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng.

- Kiểm tra, đánh giá chương trình giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng hệ cao đẳng. Gồm các nội dung như: Kiểm tra, đánh giá về tính phù hợp giữa chuẩn đầu ra và chương trình giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng; Kiểm tra, đánh giá về điều kiện thực hiện chương trình đáp ứng chuẩn năng lực nghề nghiệp điều dưỡng viên; Kiểm tra, đánh giá về năng lực giảng dạy của đội ngũ giảng viên và chương trình giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng; Kiểm tra, đánh giá về đáp ứng của sinh viên ngành điều dưỡng với phản hồi của yêu cầu của thị trường lao động trong và ngoài cơ sở y tế

4.3. Quản lý phát triển đội ngũ giảng viên dạy y đức cho sinh viên ngành Điều dưỡng trường cao đẳng Y

- Phát triển về số lượng giảng viên tham gia giảng dạy y đức trên cơ sở lựa chọn giảng viên có năng lực giảng dạy y đức ngành điều dưỡng. Để phát triển về số lượng giảng viên dạy y đức trong các nhà trường thì cần chú trọng theo các bước như sau:

+ Thành lập Bộ môn giảng dạy y đức trực thuộc cơ sở đào tạo và xây dựng giáo trình giảng dạy độc lập

+ Các giảng viên tham gia giảng dạy cần phải hoàn thành chứng chỉ giáo dục y đức do Hội điều dưỡng cấp.

+ Tăng cường cơ chế sử dụng nhân lực giảng viên thỉnh giảng phải được tăng cường để chuẩn hóa đội ngũ giảng dạy y đức trong nhà trường và nâng chất lượng đáp ứng chuẩn năng lực điều dưỡng viên.

- Phát triển về chất lượng đội ngũ giảng viên dạy y đức ngành điều dưỡng cho sinh viên theo yêu cầu đào tạo đáp ứng thị trường lao động. Nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên đều phải dựa theo chuẩn đầu ra của sinh viên đáp ứng Chuẩn năng lực nghề nghiệp điều dưỡng viên và Bộ chuẩn đạo đức nghề nghiệp ngành điều dưỡng viên. Vì vậy, đòi hỏi đội ngũ giảng viên tham gia giáo dục y đức cần phải được chuẩn hóa năng lực và trình độ y đức của ngành điều dưỡng. Ngoài đội ngũ giảng viên có năng lực chuyên môn thì cần phải có kiến thức sâu rộng về quy tắc ứng xử y đức cũng như có kiến thức về văn hóa, tôn giáo, tài chính và triết học nhân văn.

- Chuyên môn hóa và phân cấp quản lý chuyên môn về giáo dục y đức trong nhà trường. Đây là nội dung mới trong luận điểm cần được bảo vệ của luận án chính là Chuẩn hóa đội ngũ dạy y đức trong các cơ sở đào tạo y tế nói chung và trường cao đẳng y tế nói riêng. Phân loại các giảng viên được tham gia giảng dạy y đức trong các nhà trường có thể sàng lọc và thẩm định chất lượng theo phân chia các mức độ:

+ Loại 1: Giảng viên được bồi dưỡng cấp chứng chỉ giáo dục y đức;

+ Loại 2: Giảng viên phải tham gia công tác thực hành lâm sàng sau 01 năm và có nhận xét kết quả thực hành tại cơ sở y tế;

+ Loại 3: Giảng viên không được đào tạo về giáo dục y đức nhưng có trải nghiệm thực tiễn lâm sàng qua xác nhận thành tích của các cơ sở y tế thực hành.

4.4. Tổ chức đổi mới phương thức giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng tại các cơ sở đào tạo cao đẳng y tế

Nhu cầu của xã hội đòi hỏi công tác đào tạo ngành y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng trong các thách thức và cơ hội mới. Nghề điều dưỡng đã phát triển thành một ngành dịch vụ công cộng thiết yếu, cần cho mọi người, mọi gia đình. Nhu cầu về dịch vụ chăm sóc có chất lượng ngày càng gia tăng ở mọi quốc gia, đặc biệt là các quốc gia phát triển, do sự gia tăng dân số già làm tăng nhu cầu chăm sóc điều dưỡng tại nhà và tại các cơ sở y tế. Các dòng di cư điều dưỡng viên từ những nước kém phát triển sang nước đang phát triển và từ nước đang phát triển sang nước phát triển và chính là áp lực về chất lượng lao động nhân lực điều dưỡng đòi hỏi các nhà trường phải thay đổi về chương trình đào tạo, nội dung đào tạo và quan trọng vẫn là đạo đức nghề nghiệp của điều dưỡng trong công tác cung cấp dịch vụ chăm sóc sức khỏe cộng đồng. Tổ chức đổi mới phương thức đào tạo được thể hiện ở hai nội dung:

- Phương pháp giáo dục được thay đổi để phù hợp với chuẩn đầu ra và đánh giá qua năng lực thực hiện được thể hiện trong Hồ sơ nghề nghiệp của sinh viên sau khi ra trường. Cụ thể:

+ Sinh viên ngành điều dưỡng được học qua phương pháp Dạy học dự án. Phương pháp dạy học dự án được các trường đại học, cao đẳng ở Mỹ, Nhật, Canada áp dụng rất thành công trong việc tăng cường nội dung giáo dục y đức. Theo các tác giả như O'Connell, John M. Pascoe, Mark T trong nghiên cứu về Giáo dục y khoa đại học cho thế kỷ 21: Lãnh đạo và làm việc theo nhóm đã đưa ra phương pháp dạy học theo Dự án trong đó chú trọng đến: Thực hiện các dự án lâm sàng và tổ chức hoạt động nhóm. Phương pháp này đã giúp cho sinh viên trong vấn đề tổ chức lãnh đạo để đưa ra các phương án chăm sóc sau khi có bàn luận các nhóm sinh viên. Với phương pháp này rất phù hợp với yêu cầu đào tạo sinh viên ngành điều dưỡng hiện nay trong việc thiết kế chương

trình đào tạo modul y đức theo tiếp cận CDIO từ Xây dựng ý tưởng, Thiết kế, Triển khai và Vận hành để hình thành năng lực thực hiện của sinh viên ngay trong quá trình học tập. Ngoài ra các kỹ năng mềm được hình thành như: kỹ năng lãnh đạo nhóm, kỹ năng thảo luận nhóm, kỹ năng phân tích bối cảnh xã hội, kỹ năng thuyết phục người bệnh, kỹ năng hành nghề,... Các báo cáo của từng nhóm được gọi là Sáng kiến ngoại khóa.

- Hình thức dạy học của sinh viên cũng được thay đổi không chỉ trên lớp học mà được trải nghiệm thực tiễn tại các cơ sở y tế và các hoạt động xã hội và cộng đồng. Hình thức này sẽ thay đổi về quan điểm nhận thức môi trường giáo dục y đức ngành điều dưỡng và quản lý môi trường giáo dục y đức ngành điều dưỡng trong các trường. Nó mở rộng đến phạm vi sử dụng lao động điều dưỡng và năng lực cần có của sinh viên ngành điều dưỡng. Phiếu đánh giá hồ sơ nghề nghiệp của sinh viên sẽ có bổ sung số liệu tổng hợp số lần sinh viên tham gia các hoạt động y tế và cộng đồng. Đây là điểm cộng được đưa vào đánh giá quá trình học tập y đức của các em. Với phương thức này cần được đưa vào thí điểm để triển khai trong quản lý giáo dục y đức của sinh viên ngành điều dưỡng các trường cao đẳng y tế.

4.5. Xây dựng cơ chế liên kết thực hành y đức lâm sàng cho sinh viên ngành điều dưỡng giữa nhà trường và cơ sở thực hành

Cơ chế liên kết thực tập y đức lâm sàng cho sinh viên ngành điều dưỡng thì giống cách triển khai truyền thống là được thực hiện theo thời gian thực tập của sinh viên và là một tiêu chí trong đánh giá kết quả thực tập của sinh viên. Nhưng theo tiếp cận chương trình đào tạo được xây dựng theo năng lực thực hiện và chuẩn đầu ra của sinh viên thì chương trình giáo dục y đức cần được phải sắp xếp liên tục trong khóa học điều dưỡng của sinh viên. Đã có một số nghiên cứu đánh giá đạo đức nghề nghiệp của sinh viên ngành y lại tỷ lệ nghịch với thời gian học tập. Năm thứ nhất thì vấn đề nhạy cảm đạo đức ngành y lại tốt hơn với sinh viên càng cuối cấp và lý do duy nhất chính là áp lực của nghề y qua thực tập càng về sau đã làm xói mòn hoặc lung lay nhận thức về y đức hành nghề trong nhận thức và kỹ năng của sinh viên. Việc xây dựng cơ chế liên kết thực hành sẽ trở thành một giải pháp cho vấn đề quản lý giáo dục y đức của sinh viên điều dưỡng vì trong quá trình sinh viên tham gia thực hành từ năm đầu tiên sẽ làm cho các em được qua sát và hình thành kỹ năng nghề mà mình lựa chọn ngay từ đầu. Điều kiện để tổ chức liên kết thực hành y đức được dựa trên các nội dung:

- Các nhu cầu và yêu cầu của cơ sở thực hành y tế là một thị trường lao động giả định cho sinh viên năm thứ nhất. Và trở thành chuẩn đầu ra của giáo dục y đức của sinh viên trong chương trình đào tạo.

- Hai bên xây dựng các dự án để đội ngũ giảng viên và sinh viên cùng tham gia dưới hình thức dạy học dự án. Trong đó cơ chế liên kết thực hành cần phải có các hoạt động cụ thể:

- + Có kế hoạch liên kết thực tập trong chương trình đào tạo từ năm 1 đến năm 3
  - + Xây dựng kế hoạch thực tập dựa trên nhu cầu lao động của các cơ sở liên kết thực hành và nhà trường
  - + Thực hiện cam kết cung ứng nhân lực giữa giữa nhà trường và cơ sở thực hành
  - + Xây dựng quy trình quản lý đào tạo giữa nhà trường và cơ sở thực hành.
- Đảm bảo các điều kiện về môi trường đào tạo lý thuyết và thực hành có chất lượng tương đồng và hướng tới đảm bảo chuẩn đầu ra của sinh viên.

5. Kết luận

Qua các nghiên cứu trong và ngoài nước cho thấy: giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng và quản lý giáo dục y đức cho sinh viên ngành điều dưỡng được tiếp cận theo quan điểm quản lý phát triển chương trình đào tạo theo CIDO dựa trên Chuẩn đầu ra và chuẩn nghề nghiệp điều dưỡng là cách tiếp cận đáp ứng yêu cầu đào tạo trong các trường cao đẳng hiện nay. Đây là cơ sở để thay đổi quan điểm nhận thức về vấn đề giáo dục y đức phải ngay từ nhà trường một cách hệ thống, khoa học thì mới đáp ứng được thị trường nhân lực y tế nói chung và nhân lực ngành điều dưỡng nói chung.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] *Luật Giáo dục nghề nghiệp* (2014), Luật số 74/2014/QH13 ngày 27/11/2014
- [2] *Chuẩn đạo đức nghề nghiệp điều dưỡng viên của Hội đồng Điều dưỡng quốc tế* (The ICN Code of Ethics for Nurses; 2000)
- [3] Quy tắc đạo đức y học của Hiệp hội Y học thế giới (Medical Ethics manual of the World Medical Association; 2005)
- [4] Hội điều dưỡng Việt Nam (2012) QĐ20/QĐ - HDD về Chuẩn đạo đức nghề nghiệp của điều dưỡng viên Việt Nam
- [5] Bộ Y tế (2012) Quyết định số: 1352/QĐ-BYT ngày 21 tháng 4 năm 2012 của Bộ Y tế về Bộ chuẩn năng lực của điều dưỡng Việt Nam
- [6] Bộ Y tế (1995), *Sơ lược lịch sử y tế Việt Nam*. Tập 1, Nxb Y học, Hà Nội
- [7] Bộ Y tế (1996), *Sơ lược lịch sử y tế Việt Nam*. Tập 2, Nxb Y học, Hà Nội
- [8] Bộ Y tế (1997), *Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác bảo vệ sức khỏe*. Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội
- [9] *Giáo dục y khoa đại học cho thế kỷ 21: Lãnh đạo và làm việc theo nhóm*. Mark T. O'Connell, MD; John M. Pascoe, MD, MPH
- [10] Rachael E. Eckles, Eric M. Meslin, Margaret Gaffney, MD, Paul R. Helft, MD. *Giáo dục y đức: Chúng ta đang ở đâu? Chúng ta nên đi đâu?*
- [11] Edward. F. Crawle (2009), *Cải cách và xây dựng chương trình đào tạo kỹ thuật theo cách tiếp cận CIDO*. Nxb Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh.

ABSTRACT

Management of medical ethics education for nursing major students at medical colleges following CDIO approach

Nursing has become a field of study with a range of levels, from intermediate to college, nursing college and nursing master's degree. Professionalism and ethics are the cornerstone of nursing. The CDIO approach in the management of medical ethics for nursing students is a research direction towards the quality of education which is the formation of professional competence and towards meeting the standards of nursing capacity and ethical standards. Nursing careers in accordance with the regulations and requirements imposed on the human resources market in general and the current labor market.

Keywords: *Medical ethics, Medical ethics education, Medical ethics education management following CDIO approach.*